

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Olomouc

Inspekční zpráva

Výchovný ústav pro mládež, Dřevohostice, Novosady 248

Novosady 248, 751 14 Dřevohostice

Identifikátor: 600 031 829

Zřizovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Karmelitská 7,
118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Přerov, Bří Hovorků 17

Termín konání komplexní inspekce: 7. - 11. únor 2000

Čj.	133 48/00-5003
Signatura	km4pt201

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Výchovný ústav pro mládež Dřevohostice je speciální výchovné zařízení, které poskytuje reedukační, resocializační, výchovně-vzdělávací, hmotnou a sociální péči chlapcům s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, případně vydaným předběžným opatřením. Podmínkou pro přijetí do školského zařízení je ukončená povinná školní docházka ve zvláštní nebo pomocné škole a dovršení patnácti let. Výchovný ústav umožňuje svěřencům získat vzdělání v rozsahu odborného učiliště nebo praktické školy.

Výchovný ústav tvoří tři budovy, které jsou situovány v různých částech obce. V centrální třípodlažní budově je zřízena škola, kde probíhá teoretická výuka. Areál školy tvoří dále komplex jednopodlažních budov, kde jsou zřízeny dílny pro praktická cvičení. Druhá třípodlažní budova, která je situována v okrajové části obce, slouží jako internát. Ve třetí budově jsou zřízeny dílny, kde probíhá odborný výcvik.

Tab. č. 1: počty svěřenců

Kapacita školského zařízení	60
Evidenční stav	57
Počet výchovných skupin	5
Počet svěřenců fyzicky přítomných na zařízení	28
Počet svěřenců na útěku	17
Počet svěřenců ve vazbě	10
Počet svěřenců na diagnostickém pobytu	2
Počet svěřenců podmíněčně propuštěných	0
Počet svěřenců s nařízenou ústavní výchovou	54
Počet svěřenců s uloženou ochrannou výchovou	3
Počet svěřenců umístěných na předběžné opatření	0
Počet svěřenců v péči neurologa	0
Počet svěřenců v péči DPA, DPL	6

Kapacita výchovného ústavu byla stanovena pro šedesát svěřenců. Počet výchovných skupin i evidenční stav svěřenců byl v době inspekce v souladu se stanovenou kapacitou. Počty žáků ve třídách odborného učiliště i praktické školy respektovaly § 3 odst. 7 vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, počty svěřenců ve výchovných skupinách § 6 odst. 2 vyhlášky MŠ ČR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Z evidenčního stavu mají padesát čtyři svěřenci nařízenou ústavní výchovu a tři uloženou ochrannou výchovu.

HODNOCENÍ KVALITY REEDUKACE A RESOCIALIZACE

Reedukační a resocializační program

Ředitel školského zařízení zpracoval (září 1999) reedukační a resocializační program, který je součástí koncepce výchovného ústavu. Program vychází z makarenkovského modelu reedukace, spočívajícího v zajištění dostatečného množství sportovních a pracovních aktivit. Písemně deklarovaný reedukační a resocializační program je příliš obecný, neobsahuje metody, formy ani postupy práce. Zvolený model programu nekoresponduje v plném rozsahu s typem školského zařízení ani se složením kolektivu svěřenců.

V praxi výchovný ústav realizuje přísně režimový systém, bez spojení s modelem terapeutického společenství i bez prvků komunitního systému. Absencí skupinové psychoterapie není dostatečně využíváno skupinové dynamiky při získávání náhledu a změn hodnotové hierarchie svěřenců.

Reedukační a resocializační program je rozčleněn do čtyř fází pobytu svěřenců ve školském zařízení (adaptační, výchovné, převýchovné a vzdělávací). Primární adaptační fáze trvá cca jeden měsíc. Po vstupním pohovoru s ředitelem, vedoucím vychovatelem, zdravotní sestrou a sociální pracovníci prochází nově příchozí svěřenec sociálním a zdravotním filtrem, je podrobně seznámen s vnitřním řádem výchovného ústavu a se svými právy a povinnostmi. Poté je vřazen do běžné výchovné skupiny. V průběhu adaptační fáze je sice svěřencům věnována ze strany personálu zvýšená pozornost, ale žádný adaptační program pro nově příchozí svěřence není zpracován. Zvlášť citelná je v této etapě absence odborných pracovníků (psycholog, etoped). V případě nutnosti supluje jejich činnost zdravotní sestra.

Školské zařízení má vytvořen hodnotící systém, se kterým jsou svěřenci podrobně seznamováni v průběhu primární adaptační fáze. Denní hodnocení (skupinové) je realizováno každý večer v kolektivu výchovné skupiny, vede je vždy kmenový vychovatel. Svěřenci však nemají potřebné podmínky pro reflexi a seberefexi, vychovatelé tak nedostávají zpětnou vazbu. Týdenní hodnocení (komunita) probíhá za účasti obou kmenových (skupinových) vychovatelů, vedoucího vychovatele nebo ředitele, učitele a vedoucího učitele odborného výcviku v rámci výchovné skupiny. Na těchto komunitách již jsou vytvořeny podmínky pro reflexi a seberefexi, svěřenci mají možnost se vyjádřit k celkovému hodnocení. Na základě dosažených výsledků týdenního hodnocení jsou svěřenci diferencovaným systémem výhod a omezení rozděleni do čtyř skupin. Velké (měsíční) celoústavní komunity se nerealizují. Samospráva svěřenců není ve výchovném ústavu zřízena.

Odměny a tresty, které školské zařízení průběžně využívá, jsou v souladu s § 17 odst. 1 a 2 vyhlášky MŠ ČR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Významným prvkem hodnotícího systému jsou jasně stanovená a známá pravidla pro udělování výhod (osobní volno, volné vycházky, dovolenky). Volné vycházky, které povoluje na návrh skupinového vychovatele vedoucí vychovatel však nenaplňují svůj výchovný cíl, svěřence nemotivují. Realizované volné vycházky jsou tematické (pouze na sportovní a kulturní akce) mimo lokalitu obce. Kapesné a věcná pomoc (při odchodu ze školského zařízení) jsou svěřencům poskytovány v souladu s § 1 a 2 vyhlášky č. 247/1996 Sb., o výši kapesného a věcné pomoci poskytované dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou. Tresty jsou prakticky pouze omezení a odnětí výhod.

Přiměřená pozornost je věnována výchově realitou a pro realitu. Svěřenci si perou a opravují osobní prádlo, uklízejí ústav a zajišťují osobní nákupy. Nemocní svěřenci se sami hlásí o léky

(odpovědnost za jejich výdej a aplikaci má zdravotní sestra nebo vychovatel). Svěřenci se podílejí na pracích souvisejících s provozem výchovného ústavu (pomocné práce v kuchyni, na zemědělském pozemku etc.).

Deklarovaný a v praxi realizovaný reedukační a resocializační program není pro svěřence stimulační, je ještě vyhovující.

Podmínky pro reedukační a resocializační činnost

V době inspekce zajišťovalo reedukační, resocializační a vzdělávací činnost svěřenců celkem čtyřicet pracovníků, z toho dvacet pedagogů včetně ředitele a jeho statutárního zástupce (vedoucího vychovatele). Výuku v odborném učilišti a praktické škole realizují tři učitelé a ředitel. Odborných vychovatelů pracuje ve výchovném ústavu devět. Složení dvojic kmenových vychovatelů je optimální, u každé výchovné skupiny pracuje vždy jedním mužem a jednou ženou. Svěřenci tak mají možnost identifikace s mužským a ženským vzorcem chování a jednání. Devátý vychovatel (muž) dobírá přesčasové hodiny, v případě mimořádné situace dubluje služby. Při nočních službách se střídá pět pomocných vychovatelů (z toho tři ženy), kteří slouží ve dvojicích.

Odbornou a pedagogickou způsobilost pro reedukační a resocializační činnost v tomto typu školského zařízení mají dle vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců ředitel, statutární zástupce (vedoucí vychovatel) a sedm vychovatelů. Středoškolské vzdělání nepedagogického směru mají jedna vychovatelka a jeden vychovatel, který v současnosti studuje bakalářské studium speciální pedagogiky. Personální podmínky pro reedukační a resocializační činnost jsou velmi dobré, pedagogický sbor je stabilizovaný.

Odborná terapie se ve školském zařízení nerealizuje, ve výchovném ústavu nepracuje potřebný počet pedagogických pracovníků, kteří absolvovali experienciální psychotherapeutický nebo sociálně-psychologický výcvik (pouze ředitel a jedna vychovatelka). Odborné pracovníky (psycholog, etoped) výchovný ústav nezaměstnává. Do komplexního reedukačního a resocializačního procesu jsou zapojeni i nepedagogičtí pracovníci (sociální pracovníce, zdravotní sestra), kteří de facto doplňují práci odborných pracovníků.

Tab. č. 2: přehled o zaměstnancích školského zařízení

Zaměstnanci	Celkový počet	Z toho žen
Ředitel	1	0
Statut. zástup. - ved. vychov.	1	0
Učitelé	3	0
Učitelé odborného výcviku	6	0
Vychovatelé	9	4
Pomocní vychovatelé	5	3
Psycholog, etoped	0	0
Sociální pracovníce	1	1
Zdravotní sestra	1	1
Ostatní zaměstnanci	13	11
Celkem	40	20

Výchovný ústav má vzhledem ke stanovené kapacitě odpovídající prostorové podmínky k realizaci zvoleného reedukačního, resocializačního i vzdělávacímu programu. Diametrální rozdíl je však v materiálně-technických podmínkách jednotlivých budov. Technický stav i vybavení budovy školy a dílen jsou velmi dobré, budova a prostory internátu neodpovídají základním psychohygienickým zásadám. Zcela nevyhovující jsou sociální zařízení (záchody i umývárny), které vyžadují okamžitou rekonstrukci. Nevýhodou ubytovacího traktu je velikost ložnic, ve kterých jsou svěřenci ubytováni po osmi. Místnosti jsou zaplněny postelemi na úkor jiného potřebného nábytku. Členění prostor neposkytuje svěřencům potřebnou intimitu a snižuje pocit jejich soukromí. Rezerva má školské zařízení také ve vybavení internátu počítačovou technikou. Pro zájmovou a sportovní činnost (letní i zimní) mají svěřenci výchovného ústavu velmi dobré zázemí.

Součástí školního areálu je sportovní komplex, zahrada a školní pozemky, které jsou využívány především k mimoškolním aktivitám a pracovní terapii. Motivujícím faktorem pro svěřence jsou vypěstované zemědělské a sadovnické produkty, které jsou zpracovávány ve školní kuchyni a slouží jako nadstandard při denních dávkách potravy.

Podmínky pro reedukační a resocializační činnost jsou dobré.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace

Reedukační a resocializační proces se řídí kvalitně zpracovaným vnitřním řádem výchovného ústavu, který byl zpracován v souladu s Úmluvou o právech dítěte, Listinou základních práv a svobod a platnými právními normami. S vnitřním řádem se svěřenci primárně seznamují v adaptační fázi a průběžně na velkých komunitách. Všem svěřencům je známý a srozumitelný. Není však svěřencům ve vhodné podobě běžně k dispozici v jejich obytných prostorách.

Přílohou vnitřního řádu je podrobně rozpracovaný hodnotící systém svěřenců, který je koncipován na bodovacím principu. Je funkční, pro svěřence srozumitelný a dostatečně stimulující.

Struktura denního režimu (rozdílná pro pracovní a volné dny) není sestavena optimálně. Je univerzální, nezohledňuje věk, fyzické dispozice a případné mentální, smyslové a zdravotní postižení svěřenců. Neodpovídá plně psychohygienickým zásadám, není vymezen časový prostor pro osobní volno a nutnou relaxaci.

Spolupráce všech pedagogů (učitelů, vychovatelů a učitelů odborného výcviku) je pravidelná a systémová. Zástupci všech tří úseků se pravidelně každý týden účastní velkých komunit, kterým předchází krátká pedagogická porada.

Školské zařízení nezaměstnává etopeda ani psychologa. Jejich funkce v omezené míře supluje zdravotní sestra a sociální pracovnice, které především v primární adaptační fázi provádějí sociální a zdravotní filtr nově přichozích svěřenců a významným způsobem se podílejí a kladně ovlivňují resocializační proces. Sociální pracovnice se snaží udržovat, respektive navazovat kontakty s biologickými rodinami nebo zákonnými zástupci svěřenců.

Kmenoví vychovatelé při všech činnostech systematicky sledují cíle reedukace a resocializace, jejich výsledky vyhodnocují na týdenních komunitách. Používané metody však nejsou dostatečně pestré. Modelové situace nejsou využívány, sociální trénink neprobíhá. Autoregulační a sebereflexní procesy jsou u svěřenců stimulovány a posilovány pouze sporadicky. Vzhledem k tomu, že nejsou v systému uplatňovány žádné komunitní modely, je značně snížena možnost využívání skupinové dynamiky. Individuální přístup ke svěřencům je uplatňován především při přípravě na vyučování a hlavně v období závěrečných zkoušek.

Ve výjimečných a nezbytných případech používá školské zařízení dočasného vylučování z kolektivu. Přílohou vnitřního řádu je článek, který jasně stanovuje pravidla při umístění svěřence do výchovné izolace. Při dočasném vyloučení z kolektivu je vždy respektováno ustanovení § 17 odst. 2f vyhlášky MŠ ČR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Je vedena kniha výchovné izolace, kam se chronologicky zaznamenávají termíny a důvody dočasného vyloučení z kolektivu a veškeré kontroly. Frekvence pravidelných kontrol je dvě hodiny, ve dne i v noci. V případě nutnosti jsou kontroly častější.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace jsou dobré.

Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení

Významnou součástí reedukační a resocializační činnosti výchovného ústavu jsou kulturní, společenské a především sportovní akce, které slouží k rozvoji talentu a nadání svěřenců. K tomuto účelu vybuďovalo školské zařízení vlastní sportovní areál, umožňující mimo všestranného sportovního využití a tréninku pořádat pravidelné meziústavní turnaje v malé kopané a nohejbalu. Pro svěřence výchovných ústavů (v rámci regionu i celé republiky) dále školské zařízení organizuje turnaje ve stolním tenise, ledním hokeji a plavání. Svěřenci jsou na sportovních turnajích úspěšní, o čemž svědčí řada diplomů a cen z jednotlivých soutěží. V rámci ústavu probíhají (mimo již zmíněné sporty) soutěže a turnaje ve střelbě, pozemním hokeji a tenise. Svěřenci se pravidelně účastní Běhu Terryho Foxe a sportovních her organizovaných jinými ústavu. Hrají přátelská sportovní utkání se členy tělovýchovných oddílů v obci i regionu, čímž se výrazně upevňují vztahy s obecnou komunitou. V zimním období využívají tělocvičnu místního Sokola a Zimní stadion v Přerově. Pro zlepšení a upevnění plaveckých dovedností jsou pravidelně realizovány návštěvy krytého bazénu v Přerově. Při příznivých sněhových podmínkách jezdí na celodenní lyžařské výlety do Hostýnských vrchů, nebo vyjíždějí na běžkách do okolí. Mají týdenní lyžařský výcvik v Beskydech (Bílá). V teplých měsících se věnují cykloturistice, turistice a horolezectví (Helfštýn, Tesák, Rusava, Skalné apod.). Výchovný ústav pořádá dvoudenní výlety s jezdeckým výcvikem (Rouské), letní týdenní sportovně turistické pobyty v Žichovicích na Šumavě. Pro svěřence, kteří nejedou o prázdninách na dovolenou, zajišťuje ústav týdenní pobyty v přírodě (Rusava, Rajnochovice).

Všeobecný přehled a nadání svěřenců jsou podporovány a rozvíjeny realizováním celoustavních kvízů, besedami o zdravotědě, soutěžemi v malování a přípravou besídek k výročním a významným dnům. Svěřenci navštěvují divadelní představení ve Zlíně, účastní se kulturních a společenských akcí v rámci obce a okolních měst (Přerov, Kroměříž a Olomouc). Odměnou pro svěřence jsou zájezdy na extraligové hokejové zápasy ve Zlíně a prvoligová utkání v Přerově.

Nabídka zájmových kroužků organizovaných v rámci režimu ústavu je široká, ale realizují se jen ty, o které jeví svěřenci zájem. Pravidelnou zájmovou činnost narušuje vysoká útekovost.

Vedení výchovného ústavu umožňuje na základě písemné smlouvy stáže a odbornou praxi studentům speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a žákům Vyšší odborné školy a Střední pedagogické školy v Kroměříži.

Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy je dobrá, se Školským úřadem v Přerově je na běžné úrovni a týká se převážně ekonomických záležitostí, s Diagnostickým ústavem pro mládež v Ostravě je velmi dobrá. Vztahy s Policií ČR komplikuje malá ochota policistů jezdit do Dřevohostic (z finančních důvodů). Komunikace se sociálními kurátory oddělení péče

o rodinu a děti je převážně velmi dobrá, občas chybí zpětná vazba (včasná informace o propuštění svěřence z vazby).

Úroveň dalších aktivit, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost výchovného ústavu, je velmi dobrá.

Výsledky reedukace a resocializace

Většina svěřenců odchází ze školského zařízení po dosažení zletilosti (zrušení ústavní výchovy), případně po ukončení přípravy na budoucí povolání zpět do rodin, tedy do málo podnětného nebo sociálně závadného prostředí. Lze velmi těžko stanovit procento svěřenců, kteří se úspěšně a plnohodnotně zařadili do společnosti.

Kvalitní dlouhodobou reedukační a resocializační činnost neumožňuje skutečnost, že do školského zařízení často přicházejí svěřenci těsně před dosažením zletilosti, mající za sebou až v 85 - 90% závažnou trestnou činnost. Vysoké procento nově příchozích svěřenců experimentovalo nebo pravidelně aplikovalo návykové a psychotropní látky, většina kouří. Tyto sociálně-patologické jevy se daří eliminovat přísným režimem a kvalitní protidrogovou osvětou, kouření však nikoliv.

Na úspěšnou reedukaci a resocializaci a pozitivní změny v hierarchii hodnot svěřenců mají výchovní pracovníci velmi krátký časový prostor. I přes kvalitní spolupráci se sociálními kurátory, Policií ČR a soudy se nedaří eliminovat četnost útěků. V době inspekce bylo na útěku sedmáct svěřenců, v průběhu letošního školního roku sto dvanáct. Častou příčinou útěků jsou nenávraty z dovolenek a prázdnin.

Po návratu z útěků, případně z vazby, dochází velmi často k hostilním projevům svěřenců vůči školskému zařízení i vůči pedagogům. Časté jsou především verbální útoky. Agresivitu mezi svěřenci navzájem se daří zvládat hned v zárodku, problémy vyplývající z rasismu a xenofobie se téměř nevyskytují. Dohodnutá pravidla komunikace jsou většinou akceptována a dodržována, jsou však narušována častou a dlouhodobou absencí svěřenců (útěky, vazba) ve školském zařízení.

Ředitel od svého nástupu do funkce (1992) provádí katamnestické sledování svěřenců po jejich odchodu ze školského zařízení. Podkladem pro tato šetření jsou převážně zprávy sociálních kurátorů a soudů, v ojedinělých případech udržují bývalí svěřenci s výchovným ústavem kontakty i po odchodu do běžného života.

Výsledky reedukace a resocializace jsou dobré.

Celkové hodnocení kvality reedukace a resocializace

I přes problémy a specifika je kvalita reedukace a resocializace Výchovného ústavu pro mládež v Dřevohosticích dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Součástí školského zařízení jsou odborné učiliště a praktická škola s tříletou a jednoletou přípravou.

Výuka probíhá podle schválených učebních dokumentů.

Odborné učiliště

Učební obor 36-45-2 Stavební práce, učební dokumenty čj. 20358/95-24

Praktická škola s tříletou přípravou (kód 63-43-3)

Učební dokumenty čj. 22 583/96-24, zaměření na zámečnické práce a údržbu s platností od 1. září 1996

Praktická škola s jednoletou přípravou (kód 63-41-3)

Učební dokumenty čj. 24 744/96-24 (Praktická profesní příprava) s platností od 1. září 1996

Tab. č. 3: přehled o počtu žáků v jednotlivých typech škol a jednotlivých třídách

Typ školy	Třída	Roč.	Zapsán o	Nemoc	Útěk	Vazba	Podmínečné propuštění
Odborné učiliště	I. B	1.	13	0	5	2	0
	II.	2.	9	0	1	1	0
	B						
Praktická škola s tříletou přípravou	I. A	1.	14	1	4	6	0
	II. A	2.	5	0	2	0	0
	III. A	3.	4	0	0	0	0
Praktická škola s jednoletou přípravou	I. C	1.	12	0	5	1	0
Celkem			57	1	17	10	0

V hodnocení kvality vzdělávání se Česká školní inspekce zaměřila na praktické vyučování (odborný výcvik a praktická cvičení) v obou typech škol.

Společná zjištění

Odborný výcvik a praktická cvičení probíhají ve školních dílnách nebo na smluvních pracovištích formou skupinové výuky pod vedením učitelů odborného výcviku.

Převážnou část praktické výuky v obou typech škol konají žáci na produktivních činnostech především pro potřeby školského zařízení. Směrnice pro poskytování odměny žákům za tuto činnost je vypracovaná.

Plánování vychází z učebních osnov a celoročního plánu praktického vyučování, v němž jsou zařazeny předpokládané akce spojené s údržbou výchovného ústavu a smluvními zakázkami. Tematické plány zahrnují učivo stanovené osnovami. Ve druhých ročnících praktické školy i odborného učiliště jsou v souladu s učebními dokumenty provedeny úpravy obsahu učiva. Okruh praktických dovedností je vhodně rozšířen. Vedoucím učitelem odborného výcviku jsou průběžně zpracovávány také týdenní plány, které poskytují přehled o všech konaných činnostech na tomto úseku a umožňují s určitým předstihem zajistit pro výuku vhodné

materiálně-technické podmínky.

Aktuální příprava učitelů odborného výcviku (organizační zabezpečení činností) v průběhu inspekce byla velmi dobrá. V odborném učilišti jsou zpracovávány i stručné denní přípravy.

Výuku zajišťuje osm učitelů. Odbornou a pedagogickou způsobilost pro výkon učitele odborného výcviku na speciální škole podle vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech výchovných poradců splňuje pouze jeden učitel. S výjimkou jednoho však mají všichni pedagogické vzdělání, speciální pedagogiku vystudovali tři, vyučeno v oboru je pět a úplné střední vzdělání mají všichni učitelé. Průměrná délka jejich pedagogické praxe v tomto typu školského zařízení je patnáct let. Úvazky učitelů odborného výcviku a praktického vyučování jsou stanoveny v souladu s nařízením vlády č. 68/1997 Sb., kterým se stanoví míra vyučovací povinnosti učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství, ve znění pozdějších úprav.

Materiálně-technické a prostorové podmínky umožňují plnit vzdělávací programy obou typů škol v celém rozsahu. Pro každou skupinu je k dispozici odborná učebna. Strojní zařízení a vybavení jednotlivých pracovních míst žáků nástroji a nářadím je odpovídající.

V průběhu učebních dnů, při jejich vedení a organizaci nebyly shledány nedostatky v dodržování psychohygienických zásad. Všichni učitelé respektovali při práci žáků jejich individuální pracovní tempo a dodržovali přestávky. Sociální zázemí (šatny, WC, umývárny) je v prostorách školních pracovišť praktického vyučování vyhovující. Počty ve skupinách praktického vyučování a odborného výcviku jsou vzhledem k dlouhodobé nepřítomnosti žáků ve škole (útek, vazba) poměrně nízké, stanovenou maximální výši nepřekračují. Situace je znázorněna v tabulce:

Tab. č. 4: počty žáků ve skupinách praktického vyučování a odborného výcviku

Typ školy	Třída	Ročník	Počet skupin	Celkem	Přítomno
Odborné učiliště	I. B	1.	2	13	6
	II. B	2.	1	9	7
Praktická škola s tříletou přípravou	I. A	1.	1	14	3
	II. A	2.	1	5	3
	III. A	3.	1	4	4
Praktická škola s jednoletou přípravou	I. C	1.	2	12	6
Celkem			8	57	29

Stanovené úkoly, převážně procvičovací, byly v průběhu učebních dnů splněny. Současně byla realizována i výchovná stránka výuky. Učitelé dodržovali strukturu učebního dne, v průběhu činností prováděli kontrolu, případně opakovanou instruktáž. Kontrola byla účelná, zaměřená k předcházení možných chyb žáků. Z organizačních forem bylo využito samostatné individuální práce s odlišným zadáním podle schopností žáků nebo v případě složitějších úkolů práce v malých skupinách. Zvolené metody odpovídaly stanoveným cílům, individuálním schopnostem žáků i materiálním podmínkám. Ve vyšších ročnících byly uplatňovány mezipředmětové vztahy, především s odborným kreslením (využití jednoduchých náčrtů). Velká pozornost byla věnována hodnocení práce žáků v závěru učebního dne. Prováděné činnosti odpovídaly učebním osnovám.

Hostilní projevy vůči pracovním činnostem ani nežádoucí chování žáků se v průběhu inspekce

nevyskytly, učitelé respektovali jejich osobnost, připouštěli diskuzi, případné rozdílnosti v názorech řešili asertivním způsobem. V komunikaci se žáky uplatňovali pedagogický takt, důslednost a sebeovládání. Při skupinové práci nebyly zaznamenány negativní vztahy mezi žáky, jejich spolupráce probíhala bez problémů. Především ve třetím ročníku praktické školy byla patrná značná samostatnost žáků při plnění zadaných úkolů a dovednost v ovládání nástrojů a nářadí.

Motivace žáků byla postavena na užitečnosti zhotovovaných výrobků a dále na snaze většiny žáků získat co nejlepší hodnocení a s ním pak výhody stanovené ve vnitřním řádu výchovného ústavu. Významným motivačním prvkem byla účast na produktivní práci, která je spojená s finanční odměnou žáků. Příznivě působilo osobní zapojení učitelů do provádění některých činností. Hodnocení v závěru učebního dne bylo velmi konkrétní, spočívalo ve vyzdvižení kladů i nedostatků, a to jak v oblasti praktických dovedností a kvality práce, tak i v promyšlenosti postupů a přístupu žáků k plnění zadaného úkolu. Žáci odborného učiliště jsou pravidelně za každý učební den hodnoceni známkou. Vysoká absence některých žáků značně narušuje soustavnost v jejich odborné přípravě a snižuje úroveň získávaných praktických dovedností. Ve vnitřním klasifikačním řádu se vyskytují drobné nedostatky, některé jeho body neodpovídají zcela platným ustanovením pro klasifikaci žáků střední školy (opravné zkoušky, případy, kdy nelze žáka klasifikovat).

Odborné učiliště (Odborný výcvik)

Týdenní časová dotace předmětu v obou ročnících odpovídá realizovanému učebnímu plánu (typ A). Odborný výcvik ve vyučovacím dni je rozvržen se zřetelem na specifické podmínky a režim školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy i charakter učebního oboru. Délka vyučovacích dní je však v prvním ročníku nesprávně stanovena na sedm vyučovacích hodin, což je v rozporu s § 16 odst. 2 vyhlášky MŠMT ČR č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

Deníky evidence odborného výcviku jsou zavedeny. Průběžné plnění učebních osnov jednotlivými žáky je sledováno v rámci přeřazovacích plánů.

Praktická škola s tříletou a jednoletou přípravou (Praktická cvičení)

Ve všech ročnících praktické školy s tříletou přípravou je týdenní počet hodin předmětu posílen z dotace všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů. Úprava je v kompetenci ředitele školského zařízení. Celkově však není učební plán dodržen. V žádném ročníku nejsou zařazeny volitelné předměty, čímž dochází ke krácení týdenní hodinové dotace v prvním ročníku o tři a ve druhém a třetím ročníku o čtyři vyučovací hodiny. V praktické škole s jednoletou přípravou je učební plán dodržen.

V prvním ročníku praktické školy s tříletou přípravou není vytvořen optimální prostor pro osvojování učebními osnovami stanovených praktických dovedností. Podíl produktivní práce, i když je prováděna v souladu s učebními osnovami, je v tomto ročníku příliš velký.

Harmonogram střídání praktického a teoretického vyučování je stanoven racionálně.

Vedení záznamů v třídní knize (II. A) nevypovídá dostatečně o prováděných praktických činnostech.

Hodnocení kvality vzdělávání na úseku praktického vyučování

Kvalita vzdělávání je velmi dobrá. Nedostatky byly zjištěny v dodržování právních norem vztahujících se k plánování a organizování výuky. Úsek praktického vyučování se

významně podílí na údržbě areálu a zlepšování pracovního prostředí a materiálně-technických podmínek ve výchovném ústavu a účinně přispívá k resocializaci svěřenců.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitel výchovného ústavu předložil obsáhlou písemnou Koncepti rozvoje Výchovného ústavu pro mládež, Odborného učiliště a Praktické školy Dřevohostice. Koncepční záměry vycházejí z analýzy současného stavu a podmínek školského zařízení a jsou rozpracovány do oblastí vzdělávací, výchovné, personální, ekonomické, oblasti dalších aktivit a reedukačního a resocializačního procesu. Poslední jmenovaná oblast se zabývá mimo jiné prevencí sociálně-patologických jevů, výchovou prostředím a individuálním přístupem ke svěřencům. Prioritu koncepčních záměrů v materiálně-technické oblasti představuje zpracovaný projekt rekonstrukce a přístavby budovy internátu výchovného ústavu. Realizace projektu se vzhledem k podmínkám v budově internátu je neodkladná, její zahájení však naráží na nedostatek investičních prostředků.

Celoroční plán práce Výchovného ústavu pro mládež Dřevohostice pro školní rok 1999/2000 je konkrétní, postihuje problematiku školského zařízení, stanovuje hlavní úkoly nejen pro úsek výchovně-vzdělávací, ale pro všechny oblasti provozu a činnosti zařízení. Plánování je pojato jako ucelený systém. Termíny plnění úkolů a zodpovědnost jsou stanoveny. Přílohy obsahují plány pedagogických rad a porad pedagogů a metodických komisí, přehled zájmových kroužků s určením zodpovědného pracovníka, celoroční plán práce dílenského vyučování škol, měsíční plány výchovné činnosti, školní rozvrh hodin a týdenní rozvrh činnosti, který je zároveň režimem internátu. Týdenní plány konkrétních činností vychovatelé nezpracovávají, takže svěřenci sice znají pravidelný chod internátu, ale nevědí, co reálně budou v určitém úseku dne dělat. Vychovatelé je seznamují pouze z dlouhodobě připravovanými akcemi.

Při plánování je využíváno pouze podnětů a připomínek pedagogických pracovníků, svěřenci se na plánování nepodílejí vzhledem k absenci samosprávy, která není zřízena.

Úroveň plánování je velmi dobrá.

Organizování

Organizační řád školského zařízení určuje všeobecné základní povinnosti, odpovědnost a práva pracovníků. Stanovuje kompetence a odpovědnost pro jednotlivé vedoucí funkce a vyjmenovává dokumentaci ústavu. Statutárním orgánem školského zařízení je ředitel, zástupcem statutárního orgánu byl jmenován vedoucí vychovatel, který zastupuje ředitele v plném rozsahu a přímo řídí všechny vychovatele (kmenové i pomocné). Učitele odborného výcviku vede vedoucí dílen, kuchařky vedoucí školního stravování a správní a provozní pracovníky ekonomický zástupce (hospodářka). Součástí organizačního řádu je organizační struktura graficky znázorňující nadřízenost a podřízenost organizačních úseků i jednotlivých pracovníků. Tato struktura je funkční a umožňuje účinné řízení výchovného ústavu.

Vnitřní řád, kterým se řídí chod výchovného ústavu a upravuje pravidla chování svěřenců, byl vyhotoven jako samostatný dokument. Byl zpracován s erudicí problematiky a potřeb výchovného ústavu, má velmi dobrou administrativní úroveň. Přílohami vnitřního řádu jsou školní řád, řád školních dílen (vyvěšené ve všech třídách a dílnách), rozvrh hodin a týdenní režim internátu, dotvářející organizaci školského a výchovného úseku. Organizace večerní části týdenního režimu (od večere do večerky) není z hlediska osobní hygieny a psychohygieny svěřenců optimální.

Povinná dokumentace upravující organizaci vzdělávací, reedukační a resocializační činnosti je vedena v souladu s § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol, ve znění pozdějších úprav, dále § 45b zákona č. 76/1978 Sb., o předškolních a školských zařízeních, v platném znění a článku 6 Instrukce MŠ ČSR čj. 20 926/81, kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Náplně práce pro jednotlivé funkce jsou založeny v personální dokumentaci. Poradním orgánem ředitele je pedagogická rada (učitelé a vychovatelé), která se schází podle plánu pravidelně šestkrát ročně. Z jednání pedagogické rady jsou pořizovány zápisy.

Sociální pracovnice vede osobní spisy svěřenců a komunikuje se všemi zainteresovanými institucemi. Prověřuje a sleduje ve spolupráci se sociálními kurátory situaci v rodinách, informuje zákonné zástupce o možnostech a podmínkách kontaktu s chlapci. Kromě základního spisu si vedou vychovatelé vlastní spisy svěřenců s údaji týkajícími se výchovné práce. Osobní spisy jsou zabezpečeny před zneužitím. Informace uvnitř výchovného ústavu jsou předávány prostřednictvím pedagogických rad, porad výchovného úseku, operativních porad a formou písemných příkazů ředitele. Během inspekční činnosti bylo zjištěno, že některé závěry z porad a příkazy ředitele nejsou pracovníky dodržovány. Současný vnitřní informační systém je tedy málo spolehlivý a účinný, vedení ústavu nemá dostatečnou zpětnou vazbu. Výroční zprávy (o činnosti i hospodaření) byly zpracovány v souladu s platnou právní normou a poskytují přehledné informace o celém školském zařízení, mají dobrou vypovídací hodnotu a mohou sloužit jako podklad pro plánování další činnosti. Postavení školského zařízení v obci je nejednoznačné, pohled obecné komunity na ústav se v současné době výrazně zlepšil v souvislosti s účastí na produktivní práci svěřenců pro občany obce.

Organizování je na dobré úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel uplatňuje participační model řízení, vedoucí pracovníci organizačních úseků mají vymezeny vlastní kompetence a zodpovědnost za kvalitu práce. O potřebách a problémech svěřeného úseku jednají s ředitelem zařízení, spolupracovníky informují prostřednictvím pedagogických rad a porad. Přestože je model řízení dobře nastaven, není dostatečně účinný, protože v reálných situacích funguje zpětná vazba nedostatečně. Odbornost a schopnosti pracovníků jsou využívány jak při výuce, odborném výcviku a praktických cvičeních, tak při vedení zájmových kroužků a organizování sportovních aktivit. Vychovatelé, kteří nemají úplnou odbornou a pedagogickou způsobilost, pracují vždy ve dvojici se zkušenějším kvalifikovaným kolegou.

Na základě ročního plánu je většina pedagogů zapojena do dalšího vzdělávání v oblasti etopedie a sociálně-psychologického výcviku, pořádaných akreditovanými vzdělávacími agenturami. Dva vychovatelé v současnosti studují bakalářské studium speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě UP Olomouc. Průběžné vzdělávání všech pracovníků je zaměřeno do oblastí samostudia a sebevzdělávání.

Systém morálního a hmotného stimulování pracovníků má školské zařízení vytvořen, kritéria pro hodnocení pracovníků jsou stanovena. Jsou vymezeny okruhy mimořádných nebo prioritně významných pracovních úkolů, které ředitel průběžně vyhodnocuje a oceňuje. Hodnocení je podkladem pro stanovení nadtarifních složek platů (osobní příplatky, mimořádné odměny). Postup při přiznávání osobních příplatků je písemně deklarován, byl projednán s výborem odborové organizace a pracovníci jej znají. Analýza uplynulého školního roku se stává podkladem pro stanovení hlavních úkolů ročního plánu práce.

Pravidelné sebehodnocení školského zařízení je realizováno dvakrát ročně na pedagogických radách (leden, červen) a dále ve výroční zprávě.

Vedení a motivování pracovníků je na velmi dobré úrovni.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školského zařízení a vedoucí organizačních úseků mají zpracovaný podrobný plán kontrolní činnosti pro jednotlivé měsíce školního roku. Účinný kontrolní systém však není vytvořen. Těžištěm plánované kontrolní činnosti ředitele a vedoucího vychovatele jsou kontroly provozních záležitostí, hospitace ve vyučování, odborném výcviku a praktických činnostech, reedukační, resocializační a výchovné činnosti jsou na okraji zájmu. Hospitační činnost je prováděna nahodile, sporadicky a v nedostatečném rozsahu. Zápisy z kontrolní a hospitační činnosti v oblasti výchovně-vzdělávací jsou nepřehledné. Kontrolovaní pracovníci zápisy podepisují. Analýzu výsledků kontrol vedoucí pracovníci většinou neprovádějí, není zřejmé, jaká následná opatření jsou přijímána v případě zjištěných nedostatků a jaká je jejich účinnost. Uplatňovaný způsob kontroly neumožňuje dlouhodobě sledovat kvalitu práce pedagogických pracovníků.

Úroveň systému, rozsahu a účinnosti kontrolních mechanismů je ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

I když je model řízení dobře nastaven, jeho kvalitu snižuje nedotažení systému řízení v základní úrovni, tedy směrem k pracovníkovi. Kontrolní systém není dopracovaný, kontrolní mechanismy jsou málo účinné. Kvalita řízení Výchovného ústavu pro mládež v Dřevohosticích je dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení MŠMT ČR č. j. 34 338/98-21, ze dne 29. ledna 1999
- zřizovací listina ze dne 2. prosince 1991, včetně dodatků
- koncepce rozvoje Výchovného ústavu pro mládež, Odborného učiliště a Praktické školy Dřevohostice
- projekt rekonstrukce a přístavby ubytovací části školského zařízení
- celoroční plán práce Výchovného ústavu pro mládež Dřevohostice pro školní rok 1999/2000
- organizační řád Výchovného ústavu pro mládež v Dřevohosticích
- vnitřní řád
- třídní knihy a třídní výkazy tříd I. A, I. C, II. A, III. A
- učební dokumenty vyučovaných oborů,
- celoroční plán dílenského vyučování, tematické plány učiva
- deníky odborného výcviku tříd I. B a II. B
- vnitřní klasifikační řád
- rozvrh hodin
- zápisy pedagogických rad
- personální dokumentace
- výroční zprávy o činnosti a hospodaření
- plány kontrolní činnosti
- záznamy kontrol a hospitací ředitele
- kontroly a hospitace vedoucího vychovatele
- zápisy porad výchovného úseku
- osobní spisy svěřenců
- denní hlášení
- deníky výchovných skupin
- kniha dovolenek svěřenců
- kniha útěků
- kniha výchovné izolace
- sešit úrazů
- sešit vydávání léků
- sešit ošetření svěřenců (zdravotní izolace)
- hospodářská a účetní evidence
- jednací protokol
- knihy návštěv
- kroniky

ZÁVĚR

Pozitiva

- Odbornou a pedagogickou způsobilost má většina pedagogů.
- Optimální složení dvojic kmenových vychovatelů (muž a žena).
- Aktivní zapojení nepedagogických pracovníků (zdravotní sestra, sociální pracovníce) do komplexního reedukačního a resocializačního procesu.
- Velmi dobrá úroveň aktivit, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost.
- Ředitel pravidelně provádí katamnestická sledování svěřenců po odchodu ze školského zařízení.
- Velmi dobrá úroveň odborného výcviku a praktických cvičení.
- Velmi dobré materiálně-technické zázemí školních dílen.
- Kvalitně zpracovaný celoroční plán práce.

Negativa

- Úroveň administrativního a obsahového zpracování reedukačního a resocializačního programu.
- Absence skupinové i odborné terapie.
- Není zpracován adaptační program pro nově příchozí svěřence.
- Výchovný ústav nezaměstnává žádné odborné pracovníky (etoped, psycholog).
- Celoustavní (měsíční) komunity výchovný ústav nerealizuje.
- Není zřízena samospráva svěřenců.
- Nevyhovující technický a hygienický stav sociálního zařízení (záchody, umývárny) v budově internátu.
- Vysoká útekovost, kterou se nedaří eliminovat.
- Není dodržen učební plán praktické školy s tříletou přípravou.
- Nesprávně stanovená délka vyučovacího dne odborného výcviku v prvním ročníku odborného učiliště.
- Vychovatelé nezpracovávají týdenní plány konkrétních činností.
- Vedení školského zařízení nemá vytvořen účinný kontrolní systém.

Kvalita reedukace a resocializace (program, podmínky, organizace, formy, metody, další aktivity a výsledky) je dobrá, kvalita vzdělávání (podmínky, průběh) je velmi dobrá. Řízení školského zařízení je dobré.

Celkově hodnotí Česká školní inspekce Výchovný ústav pro mládež v Dřevohosticích jako dobrý

Finanční prostředky ze státního rozpočtu přidělené školskému zařízení prostřednictvím Školského úřadu Přerov pokrývají v dostatečné míře potřebu provozu i mezd. Z pohledu České školní inspekce jsou provozní prostředky více využívány v objektu hlavní budovy a při úpravě sportovního areálu, úroveň vybavení internátu je viditelně horší. Budova internátu potřebuje zásadní rekonstrukci. Ošetrovné je vybíráno a kapesné je vypláceno v souladu s platnými právními předpisy. Dlužné částky jsou vymáhány. Vkladní knížky svěřenců jsou vedeny na jméno a uloženy v trezoru.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Antonín Grulich	Mgr. Antonín Grulich v. r.
Členové týmu	Mgr. Vojtěch Chromeček	Mgr. Vojtěch Chromeček v. r.
	Mgr. Ludmila Konopková	Mgr. Ludmila Konopková v. r.

V Prostějově dne 28. února 2000

Datum a podpis ředitele školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 6. března 2000

Razítko

Mgr. Karel Jakubál

Mgr. Karel Jakubál v. r.
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školského zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrá	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují činnost ústavu a průběh výchovně-vzdělávacího procesu
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Přerov	2000-03-21	133 58/00-05003
Zřizovatel MŠMT ČR	2000-03-21	133 57/00-05003

Připomínky ředitele školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly vzneseny.